

Sygn. akt. XVI GC 381/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XVI Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Marian Kociołek

Protokolant: Katarzyna Bieńkowska

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2016 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy ze skargi Agencja (...), Produkcji i Usług (...) M. (...) spółka jawna w K.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w P.

o uchylenie wyroku sądu polubownego

I. oddała skargę,

II. zasądza od Agencja (...), Produkcji i Usług (...) M. (...) spółka jawna w K. na rzecz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w P. kwotę 7.217,- (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XVI GC 381/15

UZASADNIENIE

Skarżący – Agencja (...) M. (...) Spółka jawna w K. wniósł o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt SA 168/14, wytoczonego z powództwa Agencja (...) M. (...) Spółki jawnej w K. przeciwko (...),- Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W., w części objętej pkt 2 i 3. Skarżący wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej poprzez wydanie wyroku w stosunku do podmiotu, który nie był stroną postępowania, naruszenie zasady wolności działalności gospodarczej, wyrażonej w art. 22 Konstytucji RP oraz naruszenie podstawowej zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej poprzez ustalenie faktów pozostających w rażącej sprzeczności z treścią przeprowadzonych dowodów.

W uzasadnieniu wskazano, że w zaskarżonym wyroku strona pozwana została oznaczona jako: (...),- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Sp.k. w W. (Dawniej: (...),- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółka” sp.k. W.), podczas gdy zgodnie z oznaczeniem wskazanym w piśmie strony powodowej z dnia 9 stycznia 2015 r. stroną postępowania przez sądem arbitrażowym była (...),- Sp. z o.o. W konsekwencji, w ocenie skarżącego, wyrok został wydany przeciwko podmiotowi, który nie był stroną w postępowaniu. Uzasadniając zarzut naruszenia zasady działalności gospodarczej w kontekście społecznej gospodarki rynkowej skarżący wskazał, że przedmiotem powództwa była kwestia oceny czy pozwana popełniła czyn nieuczciwej konkurencji określony w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., tj. czy utrudniła stronie powodowej dostęp do rynku poprzez pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży. W ocenie skarżącego sąd arbitrażowy ograniczył się w tym zakresie jedynie

do dokonania oceny czy usługi zostały wykonane. Wskazano, że możliwość sprzedaży towarów sieciom handlowym umożliwia producentom czy dystrybutorom dotarcie ze swoimi produktami do finalnych odbiorców, co determinuje chronioną konstytucyjnie możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. W ocenie skarżącego sieci handlowe mają przewagę wobec producentów i dystrybutorów i decydują o tym, kto będzie dostarczał towary do sieci handlowej, a w konsekwencji kto uzyska dostęp do rynku. Sieci handlowe narzucając dostawcom obowiązek ponoszenia różnie nazwanych opłat, ograniczają konkurencję między dostawcami, co w efekcie prowadzi do ograniczenia możliwości prowadzenia działalności gospodarczej. Skarżący podniósł dodatkowo, że sąd arbitrażowy błędnie ustalił, że strona pozwana wykonywała na rzecz powoda usługi zarządzania budżetem marketingowym i w przeważającej mierze usługi promocyjne, podczas gdy faktycznie strona pozwana na dowód wykonania 55 usług przedstawiła jedynie fragmenty gazetek reklamowych, nie próbując nawet przyporządkować ich do konkretnych faktur, oraz siedem formularzy potwierdzenia wykonania usługi. Strona pozwana nie wykazała nawet, aby w każdej z gazetek reklamowych znajdował się towar nabyty od powoda (skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego wraz z załącznikami k. 2-72).

W odpowiedzi na skargę (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa w W., powstała w wyniku przekształcenia (...) - Sp. z o.o., wniosła o oddalenie skargi w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Odnośnie zarzutu naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej poprzez wydanie wyroku w stosunku do podmiotu, który nie był stroną postępowania wskazano, że w sentencji zaskarżonego wyroku omyłkowo została oznaczona jako (...) - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. w W. zamiast (...) - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., co stanowi oczywistą omyłkę pisarską. W odniesieniu do zarzutu naruszenia zasady swobody prowadzenia działalności gospodarczej podniesiono, że sąd polubowny nie jest uprawniony do merytorycznego badania sprawy, lecz dokonuje jedynie oceny zaskarżonego wyroku w zakresie przesłanek wskazanych w art. 1206 k.p.c. W zakresie zarzutu rażącej niezgodności wyroku ze stanem faktycznym, zdaniem przeciwnika skargi, trudno dopatrzeć się istotnego naruszenia przez sąd arbitrażowy podstawowych zasad porządku publicznego, bowiem skarżący stawiając ten zarzut nie wskazał jednocześnie, jakie dokładnie zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej zostały naruszone (odpowiedź na skargę k. 125-134).

W dalszym piśmie procesowym skarżący podtrzymał swoje stanowisko (pismo procesowe strony powodowej k. 142-151).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Do Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. wpłynął pozew, w którym powód Agencja (...) M. (...) Spółka jawna w K. żądała zasądzenia na jej rzecz od pozwanego (...) - Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością kwoty 3.750.606,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania arbitrażowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Powód oparł swoje żądania na art. 15 ust. 1 u.z.n.k. zgodnie, z którym czynem nieuczciwej konkurencji jest pobieranie innych niż marża handlowa opłat z tytułu dopuszczenia towarów do sprzedaży i na podstawie art.18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k domagał się zwrotu bezpodstawnie pobranych przez niego opłat z tytułu: „usług (...)”, „zarządzania budżetem marketingowym”, „usług promocyjnych”, „usług (...)” oraz „rabatu potransakcyjnego”.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2015 r. Sąd Polubowny – Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. zasądził od pozwanej (...) - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółka” Sp. k. z siedzibą w W. na rzecz Agencji Mienia (...), Produkcji i Usług (...) M. (...) Spółka Spółki jawnej w K. kwotę 339.425,02 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 30 lipca 2014 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalono. Zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 17.437,52 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania arbitrażowego. Orzeczenie jest prawomocne (wyrok Sądu Polubownego z dnia 22 stycznia 2015 r. wraz z uzasadnieniem k. 22 - 36).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz w aktach sprawy prowadzonej pod sygn. akt SA 168/14 przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W..

Sąd zważył, co następuje:

Agencja (...) M. (...) Spółka jawna w K. zaskarżając wyrok sądu polubownego zarzuciła naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej poprzez wydanie wyroku w stosunku do podmiotu, który nie był stroną postępowania, naruszenie wolności działalności gospodarczej w kontekście społecznej gospodarki rynkowej oraz ustalenie faktów pozostających w rażącej sprzeczności z treścią przeprowadzonych dowodów.

W odniesieniu do pierwszego zarzutu, należy wskazać, iż Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. błędnie oznaczył w sentencji zaskarżonego wyroku stroną pozwaną, jako (...), - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. sp.k. zamiast (...), - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. W ocenie Sądu powyższy błąd należało zakwalifikować, jako oczywistą omyłkę pisarską, która podlega sprostowaniu. Możliwość taka została przewidziana bezpośrednio w art. 1200 § 1 pkt 1 kpc, zgodnie z którym w terminie 2 tygodni od dnia otrzymania wyroku, jeżeli strony nie uzgodniły innego terminu każda ze stron może, po zawiadomieniu drugiej strony, zwrócić się do sądu polubownego o sprostowanie w tekście wyroku niedokładności, błędów pisarskich albo rachunkowych lub innych oczywistych omyłek. Kwestia sprostowania wyroku sądu polubownego uregulowana została także w art. 1201 zd. 1 kpc w świetle, którego w terminie miesiąca od dnia wydania wyroku sąd polubowny może z urzędu sprostować błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki. W świetle powyższego nie budzi, zatem wątpliwości, że niewłaściwe oznaczenie stanowiło oczywistą omyłkę, co potwierdza m.in. treść uzasadnienia wyroku, w którym sąd polubowny wyraźnie wskazał, że w dniu 13 stycznia 2015 r. wpłynęło pismo powoda z informacją o przekształceniu pozwanej ze spółki komandytowej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Mając na uwadze powyższe, zarzut naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej poprzez wydanie wyroku w stosunku do podmiotu, który nie był stroną postępowania, należało uznać za chybiony.

Przechodząc do analizy kolejnych zarzutów zasadnym jest wskazanie, że przesłanki skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego zostały enumeratywnie wymienione w art. 1206 kpc, natomiast zgodnie z art. 1206 § 2 pkt 2 kpc uchylenie wyroku sądu polubownego następuje także wtedy, gdy sąd stwierdził, że wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego). Klauzula porządku publicznego jest klauzulą generalną, pełniącą funkcję zabezpieczającą. Znajduje zastosowanie, gdy żadna inna przesłanka uchylenia, odmowy uznania albo stwierdzenia wykonalności nie znajduje zastosowania, a mimo to skutki orzeczenia nie mogą zostać zaakceptowane na gruncie polskiego porządku prawnego. W literaturze podkreśla się jednak, że niedopuszczalne jest nadmierne poszerzanie jej zakresu. W związku z tym ocena, czy orzeczenie nie narusza tej klauzuli, powinna być dokonywana w sposób ostrożny, każdorazowo w poszczególnej sprawie. Klauzula porządku publicznego powinna być poddawana raczej wykładni zawężającej niż rozszerzającej (wyrok SN z 11.5.2007 r., I CSK 82/07, wyr. SN z 6.3.2008 r., I CSK 445/07). W judykaturze przyjmuje się, że przez podstawowe zasady porządku prawnego stanowiące podstawę oceny wyroku sądu polubownego należy rozumieć zarówno normy konstytucyjne, jak i naczelne normy w poszczególnych dziedzinach prawa. Do tych zasad zaliczono między innymi zasadę wolności gospodarczej i swobodę umów (wyrok SN z 4.10.2006 r., II CSK 117/06), zasadę autonomii woli stron i równości podmiotów, czy zasadę sprawiedliwości społecznej (wyrok SN z 28.4.2000 r., II CKN 267/00). Klauzulę porządku prawnego można uznać za naruszoną, jeżeli skutki wyroku sądu polubownego nie są do pogodzenia z określoną normą zaliczaną do podstawowych zasad tego porządku. Użyte przez ustawodawcę w art. 1206 § 2 k.p.c. pojęcie podstawowych zasad porządku Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że chodzi o takie naruszenie przepisów prawa materialnego, które prowadzi do pogwałcenia zasad państwa prawa (praworządności), a zapadły wyrok arbitrażowy narusza naczelne zasady prawne obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej. Ocena tego, czy orzeczenie sądu polubownego nie uchybia podstawowym zasadom porządku publicznego musi być formułowana w sposób zawężający (wyrok SN z 11.5.2007 r., I CSK 82/07). Należy także wskazać, że skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Zadaniem sądu państwowego nie jest korygowanie wszystkich błędów proceduralnych sądu polubownego ani wadliwości rozstrzygnięcia. Sąd rozpoznający skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego nie działa jak sąd drugiej instancji, uprawniony do merytorycznego badania sprawy z zastosowaniem przepisów prawa materialnego, lecz dokonuje oceny zaskarżonego

rozstrzygnięcia sądu polubownego jedynie w perspektywie naruszeń wskazanych w art. 1206 k.p.c. Zarzut naruszenia prawa materialnego tylko wtedy może stanowić uzasadnioną podstawę uchylenia wyroku sądu polubownego, jeżeli naruszenie to jednocześnie stanowi uchybienie zasadom praworządności (wyr. SA w Katowicach z 25.10.2005 r., I ACa 1174/05).

Uwzględniając powyższe, zdaniem Sądu podniesione w skardze zarzuty i argumenty w rzeczywistości zmierzają do tego, aby sąd powszechny w postępowaniu wywołanym skargą ocenił prawidłowość dokonanej przez sąd polubowny wykładni przepisów prawa materialnego. Klauzula porządku publicznego nie służy przeprowadzaniu kontroli merytorycznej orzeczenia sądu polubownego. Przy jej stosowaniu nie chodzi, bowiem o to, aby oceniane orzeczenie było zgodne ze wszystkimi wchodzącymi w grę bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, lecz o to czy wywarło ono skutek sprzeczny z podstawowymi zasadami krajowego porządku prawnego (wyr. SA w Łodzi z 25.6.2013 r., I ACa 83/13). W ocenie Sądu w istocie skarżący domaga się merytorycznego zbadania przez Sąd Okręgowy przedmiotu sprawy i wydania rozstrzygnięcia odmiennego niż wydane przez sąd polubowny. Takie działanie w świetle obowiązujących regulacji prawnych jest niedopuszczalne. Chybiony jest zarzut powoda dotyczący naruszenia podstawowej zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej tj. zasady wolności działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP) w kontekście społecznej gospodarki rynkowej (art. 20 Konstytucji RP). Takiego uchybienia nie można się dopatrzeć w wyroku sądu polubownego z dnia 22 stycznia 2015 r. Rozstrzygnięcie w nim zawarte zostało poparte należyłą oceną materiału dowodowego pod względem prawnym, czemu sąd polubowny dał wyraz w uzasadnieniu wyroku. Zdaniem Sądu brak jest podstaw do przyjęcia, aby na skutek wydania wyroku przez sąd polubowny doszło do istotnego naruszenia naczelnych zasad prawnych obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej. Fakt, iż skarżący nie podziela przedmiotowej oceny rozstrzygnięcia, jakie zapadło, nie jest tożsamy z istotnym naruszeniem porządku prawnego. Opinia skarżącego, co do interpretacji przepisów nie daje podstaw do uchylenia wyroku sądu polubownego. Argumentacja skarżącego, dotycząca naruszenia zasady wolności działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP) w kontekście społecznej gospodarki rynkowej (art. 20 Konstytucji RP) poprzez dokonanie przez sąd polubowny oceny czy usługi zostały wykonane, z jednoczesnym pominięciem pozostałych przesłanek wynikających z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., a więc z pominięciem oceny czy pozwana utrudniła powodowej spółce dostęp do rynku poprzez pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży, jest zatem chybiona. Należy zważyć, iż nawet błędna wykładnia prawa materialnego sama przez się nie powoduje, że wyrok sądu polubownego narusza klauzulę porządku publicznego (por. wyrok SN z dnia 28 listopada 2000 r., IV CKN 171/00, Legalis 117882, Wyrok SN z dnia 21 grudnia 1973 r., I CR 663/73, Legalis 17630). Sąd polubowny przy rozpoznawaniu spraw nie musi - tak jak sąd państwowy - stosować ściśle przepisów prawa materialnego, ale może oprzeć swoje orzeczenie również na zasadach słuszności lub dobrej wiary, a także na określonych zwyczajach (wyrok SN z dnia 8 grudnia 2006 r., V CSK 321/06, Legalis 117890). Sąd polubowny nie naruszył klauzuli porządku prawnego dokonując rozważań głównie w oparciu o zasadę swobody umów, tym bardziej, że podzielił w tej kwestii stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który jednoznacznie wskazał, że dopuszczalne jest w ramach swobody umów pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży, jeżeli opłaty te są ekwiwalentne (por. wyrok TK z dnia 14 października 2014 r., SK 20/12, Legalis 1073343). Sąd arbitrażowy nie dopuścił się, więc naruszenia art. 20 i art. 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Należy podkreślić, iż meritum sporu stanowiło rozstrzygnięcie czy faktycznie doszło do naruszenia klauzuli porządku publicznego. W ocenie Sądu chybiony jest zarzut, że sąd arbitrażowy naruszył zasadę uczciwej konkurencji, która zdaniem skarżącego wynika bezpośrednio z konstytucyjnej zasady społecznej gospodarki rynkowej, w ten sposób, że uznał prymat zasady swobody umów. Należy zważyć, że czym innym są reguły a czym innym zasady prawa. O ile w przypadku kolizji reguł jedna deroguje drugą w oparciu o stosowne reguły kolizyjne np. *lex specialis derogat legi generali*, to bardziej problematyczna zdaje się być kolizja zasad, bowiem w przypadku zasad, w związku z nieokreślonością zakresu ich stosowania, organ stosujący prawo ma swobodę, czy zastosować zasadę, czy nie. W świetle powyższego sąd polubowny nie naruszył zasad polskiego porządku prawnego przyznając większą wagę zasadzie swobody umów.

W odniesieniu do zarzutu rażącej niezgodności wyroku ze stanem faktycznym należy wskazać, że sąd powszechny nie bada, czy wyrok sądu polubownego nie pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym i czy znajduje oparcie w faktach przytoczonych w wyroku, jak również, czy fakty te zostały prawidłowo ustalone (post. SN z 8.12.2006r. V

CSK 321/06). Swoboda sędziowska (sądu polubownego) w ocenie przydatności określonych dowodów lub twierdzeń dla ustalenia stanu faktycznego i wyrokowania, jest odpowiednio szersza niż ta, o której mowa w art. 233 § 1 KPC, a sąd państwowy „kontroluje” ją tylko pod kątem „podstawowych zasad” postępowania przed tym sądem (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 stycznia 2013 r., I ACa 374/12, Legalis 730859). W ocenie Sądu, Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. nie uchybił powyższym wymogom przy ustalaniu stanu faktycznego. Sądy polubowne są prywatnymi sądami powołanymi do rozstrzygania sporów na mocy woli stron. Należy jednak zważyć, że sąd polubowny nie jest instytucją państwową a postępowanie przed tym sądem jest oparte jest o własne zasady i zaliczane jest do postępowań pozasądowych. Strony decydując się na poddanie zaistniałych sporów pod kontrolę sądów arbitrażowych powinny liczyć się z tym, że z prostszą procedurą postępowania, niższymi kosztami i szybkością postępowania wiążą się także negatywne skutki, do których należy zaliczyć m.in. fakt, że wyrok sądu polubownego jest ostateczny i w zasadzie nie ma od niego odwołania.

W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 kpc orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w punkcie II sentencji wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażoną w art. 98 k.p.c. Na zasądzoną kwotę składają się: koszty zastępstwa procesowego przeciwnika skargi (7 200,00 zł) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa (17,00 zł).

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.

SSO Marian Kociołek

ZARZĄDZENIE

(...).

SSO Marian Kociołek